

Élő műterem

Koromsötét októberi hajnalon utaztam a dámok földjére. Nagy tervekkel, nagy reményekkel, de némi kétségekkel a gondolataimban vezettem kétszáz kilométert. Ritka szerencse ért, hogy vadásziidényben bebocsátást nyerhettem a féltve őrzött mesés helyre, a tolnai dombok egy kicsiny szegletébe. Jártam már ezen a vidéken kora tavaszokon és késő nyarakon, de a dámszarvasok nászának idején, októberben még nem bóklásztam, mert nem bóklászhattam ezen a vidéken. Úti célom konkrét helyszínén pedig még soha nem jártam. Kicsit tartottam is az ismeretlen helytől, mert csak kétnapnyi fotózásra kaptam lehetőséget, ami ismeretlen helyen túl sok eredménnyel nem kecsegtet.

Beérkeztem Tamásiba. Reggel hét óra volt. Áthajtottam az ébredező településen, majd pár kilométer után letértem egy erdészeti útra. Végre itt az erdő! Leengedett ablakokkal lassan gurulva tettem meg még tíz kilométernyi utat, mígnem az út elfogyott a kocsis alól, s egy erdei házikónál talált a kora reggel. A ház előtti fű deres volt, s éppen akkor bukkant elő a nap az erdő fái közül, hogy csodás surlófénybe borítsa a gyepet. Már alig vártam, hogy kiszállhassak az autóból, s ezzel a tettel magam mögött hagyjam a civilizációt.

A házikóban 6 fokot mutatott egy régi, poros hőmérő. Az egyik szobában találtam egy elektromos radiátort azt bekapcsoltam és reménykedtem, hogy idővel ad némi meleget, majd gondosan bezártam a ház ajtaját, nyakamba akasztottam a fényképezőgépet és elindultam. A lendületem egészen a ház előtti gyep közepéig tartott.

- Merre menjek? - Tettem fel a kérdést, miközben háromszázhatvan fokot fordultam a tengelyem körül. Ismeretlen helyen álltam, körülöttem mindenütt erdő, de ezen kívül semmi mást nem láttam.

Az erdő szerencsére nem hagyta, hogy túl sokat tépelődjek, ilyen egyszerű kérdésen: egy jól kivehető irányból felhangzott a dámbikák barcogó kórusa.

Ellenőriztem a szelet, beállítottam a gépet, ami az erdei fényviszonyokhoz szükséges magas érzékenységet jelentette, és elindultam egy kisebb kerülővel a hangorkán irányába.

A tisztás széléről beléptem az erdőbe, és jó barátommal, a szembeszéllal megindultam felfelé a domboldalban. Barátom most hű volt hozzám, talán részt szeretett volna vállalni a két napos küldetés sikeréből. Óvatosan lépkedtem, fel a domb tetejére, mert a hangok alapján az előttem elterülő völgyben sejtettem egy heves vérű bikát, körülötte pedig a riválisait. A dám bikák a párzasi időszakban úgynevezett barcogó teknőket kaparnak maguknak és annak közvetlen közeléből nem igen mozdulnak el, hanem elvárják a tehenektől, hogy ők keressék fel a legtetszetősebb hangú daliát. A gyengébb bikák az esélyeiket úgy növelik, hogy a legrátermettebb bika teknőjének közelében alakítják ki a saját teknőjüket, így tulajdonképpen kialakul egy dominánsbika centrikus teknőrendszer, melyen a teheneknek át kell menniük, ha a domináns bikához szeretnének eljutni. Útközben viszont sok minden megtörténhet, például az is, hogy egy kisebb hangú, kevésbé rátermett, bika nyeri el a tetszésüket. Egy ilyen nász helyszínt feltételeztem magam előtt a domb takarásában. Már beláttam a völgybe, de mozgásnak nyomát sem éreztem. A barcogás azonban folytatódott, tulajdonképpen abba sem maradt. Ugyanolyan hangosan hallottam, mint előtte. Mentem tovább, le a völgybe, majd felkaptattam a következő dombra. Az eset megismétlődött. A következő völgyben sem voltak szarvasok, de a barcogás hangja ugyanolyan hangerővel érkezett felém, mint korábban. Az

azért furcsa volt, hogy több felé is láttam elhagyott teknőket. A harmadik domb és völgy meghódítása után már kezdett gyanússá válni az eset, mert itt sem láttam a bikákat, csak a barcogás hangja volt mindig állandó. A rejtély aztán feladta önmagát. Tőlem száz méterre, egy kisebb domb takarásából kiléptek a bikák, s tartva a száz méteres távolságot visszaváltak mögém, a korábbi helyükre, melyen már keresztül cserkeltem. A bikák tehát folyamatosan tartva egy nagyjából száz méteres távolságot, mentek előttem ezért hallottam mindig ugyanolyan távolról a barcogásukat.

Ezen a napon bármerre mentem, bármilyen szél alatt, az eset megismétlődött. Barcogtak és verekedtek, csattogtak az agancsok, de a bikákhoz cserkelni olyan közel, hogy fotót készítek róluk, nem tudtam. A sokadik érzékükkel mindig tudták merre járok, pedig a szelem minden esetben jó volt. Több távoli fotót sikerült azért készítenem egy-egy bikáról, ahogy a fák között álltak és figyeltek.

Az első nap legalább nagyjából, de megismertem a területet, és a bikák hozzáállását. Egész napos csavargásomból a kora esti szürkület térített vissza a házhoz. A ház előtt állva láttam egy távoli kopár domboldalban, ahogy bikák verekedtek. Rájuk cserkeltem egy darabig, de aztán inkább messzebről néztem őket, mert már fény sem lett volna elég jó fotók készítéséhez. A korom sötétben még hallgattam az agancsok csattogását, aztán ezzel a kísérő zenével a fülemben visszamentem a házhoz.

Kinyitottam az ajtót, beléptem. Bent barátságos meleg fogadott. Az egyetlen radiátor csodákra volt képes. Tapogattam a villanykapcsolót, de a feltételezett helyen nem találtam. Leraktam a felszerelésemet az ajtó elé, majd újra beléptem a házba, és a fal mentét kezdtem végigtapogatni. Az ajtó elé húzott vastag függöny mögött aztán meg is találtam, amit kerestem. Felkapcsoltam a villanyt, s az a mozdulatom, mellyel ezt végrehajtottam meg is állt, kiegészülve egyfajta rémülten csodálkozó arckifejezéssel. A ház belseje hemzsegett a rovaroktól. Elsőre a falakat és a mennyezetet borító legyeket ismertem fel, majd a padlót ellepő katicabogarakat és mezei poloskákat. A padlón rajtuk kívül még csomó kisebb-nagyobb légy feküdt a hátán, némelyik végleg elszenderülten, mások pedig utolsó szárnyaló próbálkozásaikkal kísérleteztek. A fény, mely a lámpaburából áramlott felbátorította a mozdulatlan katicákat és poloskákat, mindannyian a fény felé igyekeztek, aminek örülten kavargó szárnyalás lett a következménye. Zúgott, zengett, kopogott a ház belseje. Kimentem a friss levegőre. A nászukat élő dákók mély hangorkánja jött az erdő felől, a házból pedig az őslakos albérlok tivornyája. Ott álltam éhesen, piszkosan, üres memóriakártyával a hidegben, egyedül a rengetegben. Az éhségemen a szendvicseim egy részének elfogyasztásával segítettem. Ez adott némi lelkiert is. Ennek köszönhetően visszamentem a házba, s egy odakészített légycesapóval egy óra alatt némi rendet teremtettem. Letakarítottam az ágyat a kupacokban álló ízeltlábúaktól, aztán lekapcsoltam a villanyt és belebújtam a hálósákomba.

Éppen elszunnyadtam volna, mikor puha lépteket hallottam, de nem kintről, ahogy első pillanatban reméltem, hanem bent a házból. Egy pillanat alatt elszállt minden álmoságom, felültem az ágyban. A hang valóságos volt, nem álmodtam. Lépések neszt hallottam több irányból is. Felkapcsoltam a zseblámpámat és belevilágítottam a házbelső sötétjébe. A lámpa fénye a berendezési tárgyakon kívül máson nem akadt meg, viszont a nesz is megszűnt. Ez így még ijesztőbb volt. Kibújtam a hálósákból, leraktam a lábamat a padlóra. Ekkor valami megmozdult közvetlenül a lábam mellett. Odakaptam a lámpa fényét. Egy méretes zöldvarangy nézett szembe a fénysugárral, tokája le-föl pulzált. Nagyon megkönnyebbültem és visszadőltem az ágyra. A lámpa fényével végigpásztáztam a ház padlóján, mert sejtettem, hogy ahol egy béka van, ott van több is. De hogy annyi, amennyit ott láttam arra nem számítottam, az egyik sarokban a padló ki sem látszott alóluk annyi béka tolongott a kupacokba söpört rovarok körül. Ezek után lenéztem az ágyam alá. A látvány hasonló volt, de itt már a jóllakott egyedek szenderegtek a fűtőtest nyújtotta meleg áramlatban. Leoltottam a lámpámat és visszafeküdtem aludni. Az éjszaka során többször felriadtam egy-egy puffanásra,

csattanásra, reccsenésre, zizegésre, de azt mind a tömegszállásnak tulajdonítottam. Hajnalban mielőtt még az ébresztőm szólhatott volna, vaddisznó csetepatéra ébredtem. Egy kisebb konda túrta a gyepet az ablak alatt, néhány méterre a háztól. Felkapcsoltam a zseblámpámat, kikászálódtam a hálósákból és ellenőriztem, hogy a cipőm lakatlan-e. Szerencsére az volt, így belebújtam. Kezembe vettem a légycsapót, melyet az este, – biztos, ami biztos – magam mellé készítettem, és azzal emeltem odébb a padlón dermedten szendergő békákat, nehogy véletlenül rájuk tapossak. Kinyitottam a ház ajtaját és kiléptem a szabadba. Hideg volt és gyönyörű csillagos az égbolt. Jólesett a friss levegő, főleg mikor felhördült egy távoli bika baritonja. Nyakamba vettem a gépemet, hátamra csaptam a hátizsákomat, bezártam magam mögött az ajtót és bevettem magam a sötéten nyújtózkodó erdőbe.

Előző nap kinéztem több olyan nyiladékot is, melyet a második napon újból fel akartam keresni. A cserkelés mellett több időt akartam eltölteni egy-egy helyen, beálcázva és megvárni, a vadak közeledtét.

Mire a legközelebbi nyiladékot elértem, már pirkadt. Jó szélben felcserkeltem a nyiladék közepére, mert előző nap ott láttam egy erős csapát, melyet nyilván rendszeresen használnak a dámok. Ennek a csapának a közelében, jó rálátással helyezkedtem el, úgy, hogy a felkelő nap mögöttem legyen. Leültem a földre egy fának támasztottam a hátamat és magamra vettem az álcahalót. Öt perc múlva ágropogás hangja jelezte, hogy valami közeledik. Egy vaddisznó konda váltott ki a csapán és reggeli turkálásukba kezdtek. Határozott szél fújt felőlük, így nem igazán értettem, hogy miért kapkodják fel a fejüket és néznek minduntalan felém, mikor én meg sem mozdultam. Óvatosan oldalt fordítottam a fejemet, és csodálkozva láttam, hogy néhány méterre tőlem, ott legel két fiatal bika. Csígalassúsággal feléjük fordultam és készítettem néhány felvételt, bár olyan közel voltak, hogy alig férték bele a keresőbe. A gép kattánására felkapták a fejüket, de inkább a disznókat nézték, mint engem. Úgy tűnt nekem, hogy inkább bíztak a disznók érzékében, mint a saját orrukban. Közben egy harmadik, még fiatalabb csapos bika is kilépett a nyiladékra és csatlakozott társaihoz. Ő viszont már éberebb volt, megérezte a szagomat, és a szélirányból hamar megállapította a szag forrásának helyét is, vagyis leshelyemet. Készítettem róla és a másik két bikáról is még néhány portrét, mielőtt távolabb ügettek volna.

Hajtott a kíváncsiság a többi nyiladék felé, ezért felkerekedtem. Az aljnövényzetben szegény, ritkás erdőben már világos volt, így egy olyan erdei út mellé telepedtem le, ahol előző nap több bikát is láttam verekedni.

Rövid időn belül egy idős, nagy bika váltott ki az erdőből az útra. Néhány lassú lépést tett felém, majd lomhán belépett a fák közé és megállt. A fejét előre hajtotta, becsukta a szemét és csak állt. Fél óra telt így el, a bika mozdulatlanul állt. Régebben egyszer már talákoztam hasonló jelenettel a budakeszi erdőszet területén. Akkor két bika hosszasan verekedett, s miután az egyik megfutamodott a küzdőtéren maradt bika viselkedett ugyanúgy, mint ez a bika. Az is hosszasan mozdulatlanul állt, lehorgasztott fejjel én pedig azt hittem, hogy megsérült, pedig csak kimerült a harcban. Ez a bika is valószínűleg közvetlenül egy küzdelem után jött ide kipihenni a harci fáradalmakat. Ezt támaszthatja alá az is, hogy miután érkezett egy kisebb bika, azzal együtt kipihenten elügetett.

Néhány órát még eltöltöttem ezen a leshelyen, fotóztam átváltó bikákat és tarvadakat, aztán innen is továbbálltam. Nagy, erős bikát akartam közlőről fotózni, s megint megérintett a cserkelés láza, mert az erdő egy szeglete hangosan zengett a horkantásszerű barcoagástól. Elindultam hát megint a hangok irányába, kedvező szembeszéllel. Lassan óvatosan, fától fáig lépkedtem, sőt nem is lépkedtem, hanem a föld felett lebegtem. A hangok forrása még távol volt, mikor észrevettem egy fekvő bikát a fák között. Hatalmas, erős bikának tűnt, ahogy nekem oldalt fekve széles lapátjait mutatta felém. Elhatároztam, hogy lesz, ami lesz, ezt a bikát be kell cserkelnem, hogy közeli képet készíthessek róla. Fák takarásában guggoló léptekkel haladtam egy darabig, majd egy fekvő fatörzset néztem ki célnak, ahonnan már

érdeemes lehetett fotózni. Ez a fa a bikától húsz méterre lehetett. Az utolsó ötven métert már kúszva tettem meg, belelapulva a fekete föld és avar keverékébe. Többször is ellenőriztem, hogy a bika fekszik-e még. Óráknak tűnt mire a kidőlt fához értem. Óvatosan emeltem az optikát a szemem elé, de a bika erre már felállt, s szembefordult velem. Túl közel voltam hozzá, szinte fölém magasodott. Három képet sikerült készítenem róla, majd lassan elügetett. A nap hátralévő részében még sikerült bikákat lencsevégre kapnom, de ezek már távolabbi képek lettek. Mivel sötétedésig el kellett hagynom a területet, így kora délután elindultam vissza a házhoz. Úgy éreztem, hogy amit egy ismeretlen területen kevés idő alatt el lehetett érni, azt elértem, sőt még gazdagodtam is az éjszakai kalandokkal.

Orosz György